

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2014 06 02
COM(2014) 426 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2014 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2014 m. Slovakijos stabilumo programos**

{SWD(2014) 426 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2014 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2014 m. Slovakijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją²,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas³,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;
- (2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymais, priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių, kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;
- (3) 2012 m. birželio 29 d. valstybių ar vyriausybių vadovai nusprendė priimti Susitarimą dėl ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, kuriuo nustatė nuoseklią nacionalinių, ES ir euro zonos veiksmų, naudojant visus galimus svertus, priemones ir politikos

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² COM(2014) 426 *final*.

³ Dok. P7_TA(2014)0128 ir P7_TA(2014)0129.

strategijas, sistemą. Jie nutarė, kokių veiksmų reikėtų imtis valstybių narių lygmeniu, visų pirma išreikšdami tvirtą įsipareigojimą siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų ir įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas;

- (4) 2013 m. liepos 9 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl 2013 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos ir nuomonę dėl atnaujintos 2012–2016 m. Slovakijos stabilumo programos. 2013 m. lapkričio 15 d. pagal Reglamentą (ES) Nr. 473/2013⁴ Komisija pateikė nuomonę dėl Slovakijos 2014 m. biudžeto plano projekto⁵;
- (5) 2013 m. lapkričio 13 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą⁶, kuria pradedamas 2014 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Ispėjimo mechanizmo ataskaitą⁷, kurioje nenurodė, kad Slovakija yra viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (6) 2013 m. gruodžio 20 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, kuriais turi būti užtikrintas finansinis stabilumas, fiskalinis konsolidavimas ir ekonomikos augimo skatinimo veiksmai. Ji pabrėžė, kad reikia vykdyti diferencijuotą, ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą, atkurti įprastas skolinimo ekonomikai sąlygas, skatinti ekonomikos augimą ir konkurencingumą, mažinti nedarbą, šalinti socialinius krizės padarinius ir modernizuoti viešąjį administravimą;
- (7) 2014 m. balandžio 23 d. Slovakija pateikė 2014 m. nacionalinę reformų programą ir 2014 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu;
- (8) 2014 m. stabilumo programoje išdėstytos biudžeto strategijos tikslas – užtikrinti, kad būtų tvariai panaikintas perviršinis deficitas ir kad iki 2017 m. būtų pasiektas vidutinio laikotarpio tikslas – maždaug 0,5 % BVP struktūrinis deficitas. Šis vidutinio laikotarpio tikslas yra griežtesnis nei reikalaujama pagal Stabilumo ir augimo paktą. 2013 m. Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas buvo tvariai sumažintas žemiau 3 % BVP rodiklio. Planuojamas 2014 m. (perskaičiuotas) struktūrinio balanso pokytis rodo, kad Slovakija smarkiai nukrypsta nuo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo. 2015 m. planuojamas 0,3 % BVP pagerėjimas atitiktų Stabilumo ir augimo pakto taisyklės. Vėlesniais metais stabilumo programa nebūtų užtikrintas tinkamas koregavimas siekiant vidutinio laikotarpio tikslo. Ir 2014 m., ir 2015 m. išlaidos didėtų tokiu tempu, kuris atitinka išlaidų kriterijų. Stabilumo programoje numatoma, kad didžiausios dalies konsolidavimo priemonių siekiant vidutinio laikotarpio tikslo bus imtasi 2016 m. ir 2017 m. Apskritai dėl koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo kyla rizika, kad nebus laikomasi Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skola visu programos laikotarpiu neviršys 60 % BVP pamatinės vertės. Nepriklausomos įstaigos (Makroekonominio prognozavimo komiteto) patvirtintas makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Jau kiekybiškai įvertintomis priemonėmis neužtikrinama, kad valdžios institucijų apibrėžti fiskaliniai tikslai bus pasiekti. Be to, ne visos pajamų priemonės yra pakankamai tiksliai nurodytos ir valstybės administravimo išlaidoms sumažinti skirtų reformų

⁴ OL L 140, 2013 5 27, p. 11.

⁵ C(2013) 8011 *final*.

⁶ COM(2013) 800 *final*.

⁷ COM(2013) 790 *final*.

įgyvendinimui tebekyla grėsmė, o viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidos, kaip ir praeityje, gali neatitikti biudžete numatytų dydžių. Kita vertus, stabilumo programoje pateiktais skaičiais dar neatsižvelgiama į lėšas, kurias tikimasi sutaupyti dėl pritaikytos vidaus skolos stabdžio taisyklės. Pagal Komisijos 2014 m. pavasario prognozę, kurioje atsižvelgiama į dėl „skolos stabdžio“ taisyklės sutaupytų lėšų poveikį, 2014 m. nuo koregavimo plano būtų nukrypta mažiau nei numatyta programoje, taip pat prognozuojama, kad 2015 m. struktūrinis koregavimas bus pakankamas ir tiek 2014 m., tiek 2015 m. bus laikomasi išlaidų kriterijaus. Nors ir stabilumo programoje, ir nacionalinėje reformų programoje deklaruojamas ketinimas padidinti ekonomikos augimą skatinančias išlaidas, nepanašu, kad šis ketinimas būtų visapusiškai paremtas susijusiais planais. Valstybės biudžeto išlaidos švietimui padidėja 2014 m., tačiau kitais metais mažėja. Remdamasi programos vertinimu ir Komisijos prognoze, pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 Taryba mano, kad kyla rizika, jog 2014 m. bus nukrypta nuo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo, o atitinkamo koregavimo tikimasi 2015 m.;

- (9) atsižvelgdama į Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo reikalavimus, 2013 m. lapkričio mėn. Slovakija įvedė subalansuoto biudžeto taisyklę. Tačiau biudžeto sistemą susilpnina tai, kad nėra viršutinių išlaidų ribų. Nors jas įvesti buvo numatyta 2013 m. stabilumo programa, kol kas šis įsipareigojimas neįvykdytas. Slovakija išlieka šalimi, kurioje viešųjų finansų tvarumui kyla vidutinė rizika ir numatoma, kad sveikatos priežiūros išlaidos bus pagrindinis veiksnys, lemsiantis didėjančias su visuomenės senėjimu susijusias išlaidas, sudarysiančias 2 % BVP – tai antras pagal dydį numatomas sveikatos priežiūros išlaidų padidėjimo iš visų ES valstybių narių rodiklis. Daugiausia problemų yra stacionariosios sveikatos priežiūros ir pirminės sveikatos priežiūros srityse. 2013 m. gruodžio mėn. vyriausybė priėmė 2014–2030 m. sveikatos politikos strateginę programą, kad padidintų išlaidų veiksmingumą; dabar pagal strategiją reikalaujama detalių įgyvendinimo planų;
- (10) Slovakija padarė pažangą gerindama mokestinių prievolių vykdymą ir įgyvendina kovos su mokestiniu sukčiavimu veiksmų planą, pagal kurį įdiegė beveik pusę numatytų priemonių. Todėl 2013 m. pagerėjo Slovakijos mokesčių sistemos veiksmingumas, visų pirma PVM srityje, nors tebereikia sutvirtinti pastangas ir sustiprinti mokesčių administratoriaus analitinius ir audito gebėjimus, o mokesčių, maitų ir socialinio draudimo įmokų surinkimo vienodinimas atsilieka nuo numatyto tvarkaraščio. Kad testų ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą, Slovakija galėtų labiau remtis mokesčiais, kurie mažiau kenkia ekonomikos augimui, visų pirma periodiniais nekilnojamojo turto ir aplinkos mokesčiais. Šiuo požiūriu nepadaryta pažangos pertvarkant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius ir juos susiejant su turto verte. Pajamos iš šio mokesčio nedidelės ir nekinta nuo 2000 m. 2013 m. vyriausybė įgyvendino priemones, kad sumažintų didelius samdomiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims susidarancio mokesčių pleišto skirtumus, tačiau 2012 m. nustatytas labai didelis faktinių mokesčių tarifų atotrūkis tarp dviejų grupių išlieka;
- (11) Slovakijai tebekyla nemažai su darbo rinka susijusių uždavinių. Išliekantis maždaug 14 % nedarbas dažniausiai yra ilgalaikis ir tai rodo, kad nedarbo problema Slovakijoje yra struktūrinio pobūdžio. Slovakija padarė tam tikrą pažangą mažindama mokesčių pleišta, susidarantį mažai uždirbantiems darbuotojams, kurie į darbo rinką patenka po ilgalaikio nedarbo, tačiau priemonių veiksmingumą reikia stebėti ir įvertinti. Kitose srityse padaryta tik ribota pažanga, pavyzdžiui, didinant viešųjų užimtumo tarnybų galimybes teikti individualizuotas paslaugas ir stiprinant

aktyvumo skatinimo priemonių ir socialinės paramos sąsają. Kiek tai susiję su jaunimo nedarbu, viešųjų užimtumo tarnybų galimybės anksti įsikišti, teikti darbo ieškančių asmenų profilį atitinkančias paslaugas ir informuoti neužsiregistravusius jaunuolius yra ribotos. Todėl reikia imtis veiksmų šiose srityse atsižvelgiant į Jaunimo garantijų iniciatyvos tikslus. Reikia tikslingesnių priemonių, skirtų nepalankiausioje padėtyje esantiems darbo ieškantiems asmenims, įskaitant romus, kurių užimtumo lygis išlieka labai mažas. Motinoms sunkiau grįžti į darbo rinką, kol trūksta tinkamų vaikų, visų pirma mažesnių negu trejų metų vaikų, priežiūros paslaugų;

- (12) ribota švietimo sistemos atitiktis darbo rinkos poreikiams trukdo užtikrinti kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą. Privalomojo švietimo sistemos moksleivių rezultatai smarkiai suprastėjo ir yra žemiau ES vidurkio. Viešosios išlaidos švietimui išlieka nedidelės, nepaisant neseniai padidintų mokytojų atlyginimų; stiprinamas pirminis mokytojų rengimas ir įtvirtinama praktinė patirtis, tačiau šias pastangas reikia tęsti. Nepaisant vyriausybės pastangų vykdyti profesinio rengimo ir mokymo reformą ir subsidijuoti jaunimo užimamas darbo vietas, jaunimo nedarbo lygis išlieka vienas didžiausių ES, o perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką tebėra sudėtingas. Dėl santykinai mažos į darbo rinką orientuotų bakalauro programų procentinės dalies ir nepakankamo bendradarbiavimo su darbdaviais mažėja tretinio išsilavinimo atitiktis darbo rinkos poreikiams. Aukštojo mokslo kokybės ir įmonių bei verslo įmonių bendradarbiavimo su švietimo įstaigomis gerinimas taip pat padėtų didinti Slovakijos ekonomikos inovacinius gebėjimus. Pažangiosios specializacijos strategijos planais einama tinkama linkme, tačiau juos reikia veiksmingai įgyvendinti. Tai, kad vis dar teikiama nedaug geros kokybės ikimokyklinio ugdymo paslaugų, atsiliepia mokymosi rezultatams, visų pirma romų. Kol kas iniciatyvos, kuriomis siekiama pagerinti romų moksleivių mokymosi rezultatus, pernelyg susietos su ES bendrai finansuojamais projektais;
- (13) energetikos srityje Slovakija padarė pažangą rengdamasi įdiegti daugiau elektros energijos ir dujų tinklų jungčių su kaimyninėmis šalimis; tačiau dar reikia imtis priemonių, kad Slovakijos energijos rinka veiktų geriau, visų pirma pagerinti tarifų nustatymo mechanizmo skaidrumą. Pateiktas pasiūlymas dėl priemonių, skirtų energiniam efektyvumui padidinti, rinkinio, kuriam siekiama gauti ES finansavimą naujuoju programavimo laikotarpiu;
- (14) dėl vykdomos viešojo administravimo reformos pagerės paslaugų orientavimasis į klientą, tačiau Slovakijos viešojo administravimo kokybė ir veiksmingumas išlieka nepatenkinamo lygio. Vis dar didelė darbuotojų kaita, susijusi politiniu ciklu, taip pat prastas žmoniškųjų išteklių valdymas ir prasti analitiniai gebėjimai silpnina faktais grindžiamą politikos formavimą. Slovakijos rodikliai tarptautinėse korupcijos vertinimo sistemose tebėra prasti ir šalis nedaug nuveikė, kad padidintų savo teismų sistemos veiksmingumą ir skaidrumą. Slovakijos verslo aplinkos kokybė suprastėjo, sustojo parama sparčiai augančioms įmonėms. Neseniai Slovakija pertvarkė viešojo pirkimo taisykles, kad padidintų skaidrumą ir veiksmingumą, tačiau šių taisyklių taikymas tebekelia problemų, o 2013 m. viešųjų pirkimų reformos poveikis tebėra nedidelis;
- (15) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Slovakijos ekonominės politikos analizę. Ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Slovakijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą

Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–6 rekomendacijose;

- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo Slovakijos stabilumo programą ir savo nuomonę⁸ visų pirma pateikė toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (17) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko visos euro zonos ekonominės politikos analizę. Remdamasi šia analize Taryba pateikė konkrečias rekomendacijas valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro. Slovakija taip pat turėtų užtikrinti, kad tos rekomendacijos būtų visiškai ir laiku įgyvendintos,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2014–2015 m. imtis šių veiksmų:

1. Panaikinus perviršinį deficitą, sustiprinti 2014 m. biudžeto priemones atsižvelgiant į atsirandantį 0,3 % BVP atotrūkį nuo Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, remiantis Komisijos 2014 m. pavasario prognoze. 2015 m. užtikrinti, kad būtų vykdomas reikalaujamas 0,1 % BVP koregavimas siekiant vidutinio laikotarpio tikslo, atsižvelgiant į tikėtinas prastas ekonomines sąlygas. Paskui kasmet taikyti struktūrinio koregavimo priemones, taikant 0,5 % BVP kriterijų, kol bus pasiektas vidutinio laikotarpio tikslas. Toliau stiprinti fiskalinę sistemą, be kita ko, nustatyti įpareigojančias ir teisiškai privalomas viršutines išlaidų ribas. Pagerinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą padidinant sveikatos priežiūros sektoriaus išlaidų veiksmingumą, visų pirma razionalizuojant stacionariąją sveikatos priežiūrą ir jos valdymą ir stiprinant pirminę sveikatos priežiūrą.
2. Pagerinti mokesčių administratoriaus veiksmingumą sustiprinant jo audito, rizikos vertinimo ir skolų surinkimo gebėjimus. Susieti nekilnojamojo turto apmokestinamąją vertę su jo rinkos verte.
3. Veiksmingiau mažinti ilgalaikį nedarbą taikant aktyvumo skatinimo priemones, suteikiant antrą galimybę mokytis ir teikiant kokybišką individualiems poreikiams pritaikytą mokymą. Padidinti viešųjų užimtumo tarnybų galimybes teikti bylų valdymo paslaugas, darbo ieškantiems asmenims teikti individualias konsultavimo ir aktyvumo skatinimo paslaugas, taip pat stiprinti aktyvumo skatinimo priemonių ir socialinės paramos sąsają. Veiksmingai spręsti jaunimo nedarbo problemą sudarant galimybes anksti įsikišti, atsižvelgiant į Jaunimo garantijų iniciatyvos tikslus. Gerinti paskatas didinti moterų užimtumą, gerinant vaikų, visų pirma mažesnių negu trejų metų, priežiūros paslaugas.
4. Imtis priemonių mokymo kokybei pagerinti, kad pagerėtų mokymosi rezultatai. Pagerinti mokymo darbo vietoje teikimą bendrovėse, teikiančiose profesinio rengimo ir mokymo paslaugas. Pritaikyti akreditavimo, finansavimo ir valdymo priemones, siekiant skatinti kurti į profesiją orientuotas bakalauro programas. Pagerinti žinių bazės kokybę bei tinkamumą ir įgyvendinti planus skatinti veiksmingą žinių perdavimą ir akademinės bendruomenės, mokslininkų bei verslo įmonių bendradarbiavimą. Priimti sisteminės priemonės siekiant pagerinti nuo visuomenės atskirtų bendruomenių, įskaitant romus, galimybes gauti kokybišką įtraukujį ikimokyklinį ir mokyklinį ugdymą ir imtis priemonių siekiant skatinti juos plačiau dalyvauti profesinio mokymo ir aukštojo mokslo sistemoje.
5. Aktyviau gerinti energijos rinkos veikimą, visų pirma didinti reguliavimo sistemos skaidrumą visuomenei ir išnagrinėti didelius elektros energijos tinklų mokesčius, ypač pramoniniams vartotojams, lemiančius veiksnius. Remiantis iki šiol padaryta

⁸ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

pažanga toliau plėtoti jungtis su kaimyninėmis šalimis, įskaitant Ukrainą, pagal balandžio mėn. pasirašytą susitarimo memorandumą.

6. Imtis priemonių, įskaitant Įstatymo dėl valstybės tarnybos pakeitimą, kad sustiprėtų valstybės tarnybos nepriklausomumas. Priimti žmoniškųjų išteklių valdymo viešojo administravimo įstaigose gerinimo strategiją. Aktyviau stiprinti pagrindinių ministerijų analitinius gebėjimus, siekiant formuoti faktais grindžiamą politiką ir pagerinti politikos poveikio vertinimo kokybę. Imtis priemonių siekiant kovoti su korupcija ir sparčiau didinti teismų sistemos veiksmingumą ir skaidrumą. Pradėti taikyti priemones, kuriomis gerinama verslo aplinka, be kita ko, MVI. Aktyviau didinti viešųjų pirkimų veiksmingumą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas